

חולין עה

משה שווערד

1. ספר שחיטת חולין

שם: וחכמים אומרים אינו מטמא טומאת אוכלים מפני שהוא חי, וכל שהוא חי אינו מטמא טומאת אוכלין. עיין בקה"י טהרות סי' מ' שחקר בטעמא דבע"ח אינו מטמא טו"א, האם זה משום דבע"ח אינו חשיב אוכל" או דילמא דזה דין מיוחד דבע"ח אינו מק"ט אפילו אם יהי' עלי' שם אוכל

2. הערות הגר"ש אלישיב מסכת חולין דף עה עמוד א

ב"ש אומרים משיצודו. בתפארת ישראל משמע דזהו דוקא כשיצאו מהמים דהיינו ממקום גידולם. ולכאן' הי' אפשר לומר דאף אם היתה הצידה בתוך המים בתוך כלי גדול מקב"ט, ומשמע דס"ל דכל זמן שהדג נמצא במים לא חשיב אוכל, דחשיב כמחובר, ומחובר אינו מקבל טומאה כמו בזרעים.

3. רש"י מסכת חולין דף עה עמוד א

מקרטע – [1] מפרפר וכגון שיבש בו כסלע ובין סנפיריו דתו לא חי כדאמרינן במסכת שבת (דף קז:).

4. תוספות מסכת חולין דף עה עמוד א

מאי בינייהו דג מקרטע - לאו בין רבי עקיבא וב"ה קא בעי דמחלוקתן מפורש בהדיא דלב"ה דוקא משימותו [2] אלא בין בית שמאי לרבי עקיבא קאמר דתרווייהו מחיים מטמו ומפרש דאיכא בינייהו דג מקרטע פירוש שקופץ ומדלג בחוזק דלבית שמאי טמא ולרבי עקיבא טהור כיון דאם זורקו במים הוא יכול לחיות ומקרטע לשון כח וחיות גדול כמו שהביא בערוך מדאמר בילמדנו בפרשת בהעלותך וכיון שהוא יוצא ורואה את הנר מיד הוא מתחיל שמח ועומד ומקרטע לפניו תדוך דאבה (איוב מא) מתרגמינן קדמיה מקרטע.

5. רש"י מסכת חולין דף עה עמוד א

חלבו כחלב בהמה – [1] בכרת. כחלב חיה - ואין בו אלא איסור נבלה שאין שחיטתו מטהרתו אבל חלבו כבשרו.

6. ספר מנחת חינוך - מצוה קמז - אות ב

אך באמת נפקא מינה, [2] דאם הוא חלב מותר לעשות [בו] סחורה, ואם הוא אינו אסור משום חלב רק משום נבילה אסור לעשות [בו] סחורה, ועיין ר"מ כאן פ"ח הט"ז וביו"ד סי' קי"ז, ולהרבה שיטות איסור סחורה הוא מן התורה [עיין להלן מצוה קמ"ח אות י"א], ועיין ט"ז יו"ד סי' ס"ד [סק"א]. ולדעת הריב"א דהלכה כלישנא קמא, אם כן חייב כרת וקרבת ומותר לעשות סחורה, ולדעת הרי"ף גיאות דהלכה כלישנא בתרא בודאי, א"כ בודאי אינו חלב ופטור ממלקות ומקרבת ואסור בסחורה, ולדעת רוב הראשונים דהוא ספק, נהי דאזלינן להחמיר לענין איסור אבל לענוש כרת ומלקות וקרבת אין עונשין מספק כידוע א"כ אין עונשין, ומכל מקום אזלינן להחמיר ואסור בסחורה, דילמא כלישנא בתרא והוי ליה רק נבילה ואסור בסחורה. [3] והנה יש עוד דין דנבילה חמור מחלב, דחלב מנבילה אינו מטמא משום נבילה לא אדם ולא תרומה וקדשים, והנוגע בחלב, טהור גמור אף שהוא מנבילה ואינו חייב על טומאת מקדש [וקדשיו]

7. משך חכמה על ויקרא פרק כב פסוק כז

לכן הוכיח מזה רשב"ג (שבת קלה סע"ב) דכל ששהה שמונה בבהמה אינו נפל, דכל זמן שלא כלו חדשיו אינו יכול לסבול האויר החצוני, חליפותיו וסיבוב הגלגל המניעו שבעת ימים, ולכן כל זמן שלא נשתלם יצירתו אינו ראוי להביאו לקרבן. ולכן פירשו בחולין דף ע"ה, דמשום ה"ט אמרו דבהמת קדשים שנמצא בה וולד אינו רשאי להקריב חלב השליל, אף דחלב גמור לחייבו כרת, מכל מקום אינו ראוי להקרבה כל זמן שהולד לא יצא להאויר מידי דהוה אמחוטר זמן, דנהי דלאו בשר הוי מכל מקום לא נשתלם יצירתו, שיהא ראוי לגבוה. והבן. ויתכן לאמר, דזה גופא שהעולות אינן באין רק זכרים ונקבות אינן ראויין להקרבה ע"ג מזבח, הוא הטעם, שהנקבה אם תהא מעוברת ויעלה השליל לגבוה, וזה בלתי אפשר, שאין שליל קרב כמו מחוסר זמן. וזה לפי הדרש יתכן...

המורה מזה דבדברי הפוסקים מצאנו ג' דרכים לבאר איזה איסור יש על אותו עובר הנמצא במעי טרפה:

(א) בחי' הגרע"א [על השו"ע סו"ס י"ג] מבואר דאיסורו משום טרפה.

(ב) בחזו"א [יור"ד סי' ג' סק"ג] מבואר דאיסורו משום "אבמה"ח" (וכ"כ לצדד הפמ"ג בסי' י"ד משב"ז סק"ב).

(ג) באמרי משה [סי' ד' סק"ב] ובקה"י [ב"ק סי' ל"ד] מבואר דאיסורו משום עשה דאינו זבוח [וע"ע בקה"י חולין סי' כ']. ל

ל"כ אחו איסור נשאר על השליל שנמלא במעי הטרפה והא מצואר צדע"ה דשחיטת הטרפה מועלת לטבר אח השליל מידי נזילה אלמא דשם זבוח עליו וא"כ בפשוטו כבר ליכא עליו איסור עשה דשאינו זבוח וגם אמכ"ח ליכא כיון דחשבינן ליה כזבוח וכש"כ כשמת זה השליל דהא קמן שאינו אמכ"ח וכיון דגם טרפות אין זו וכנ"ל אחו איסור איכא עליו כל זמן שלא נשחט צפני"ט צסימני' דידי. ועמד צב מרן הגרעק"א ז"ל בהידושיו צו"ד סוס"י י"ג ומפרש דצחמת כ"ז שלא נשחט צפני"ט ואנו רוליס להשתמש בשחיטת אמו איכא עליו איסור טריפה, והיינו דענין "לרצב סימני' אכשר צי רחמנא" הוא שיכולים לדונו צצ' דרכים, שיכולים לדונו כאבר מאמו וניתר בשחיטת אמו ויכולים לדונו כצבמה צפני"ט שיכא ניתר בשחיטת עלמו אצל עכ"פ כל היכא דאחינן להחירו מכה שחיטת אמו אנו לריכוס ע"כ לדונו כירך אמו וכאבר מאצרי וא"כ ממילא גם איסור טריפה שעל אמו איכא עליו שא"א לעשות צב פלגין דממ"ג אם לענין היתר שחיטה נידון כירך אמו גם לענין טרפה הוא כחלק מאמו, אצל בשחיטת עלמו ניתר דכל שאין אנו משתמשים בשחיטת אמו נדון הוא כצבמה צפני"ט ואין צו איסור טריפה וע"ש צדצרי הגרעק"א ז"ל.

בענין השוחט את הטרפה ומצא בה

ב"ט חי

מבואר צדף ע"ה ע"כ וצדף פ"ה ע"כ דכשחט את הטרפה ומלא צב צ"ט חי טעון שחיטה גם לרצנן דר"מ דקצרי ששחיטת האם מתרת גם כשהוא צן עי חי מ"מ הכא שהאם היא טרפה שאני, ולריך ציאור טעמא דמלתא דלכאורה שחיטת טריפה היא שחיטה גמורה המתרת צב כל מה שמתרת ככשרה אלא שיש עלי איסור מלד אחר היינו מחמת טרפות אצל כששחיטה ליכא שום גרעון וא"כ כהשליל שאין צו איסור טריפה [שהרי הוא מותר לאכילה בשחיטת עלמו] למה לא תועיל שחיטת אמו לגבי דידי דלית צי איסור טריפות. [ובכלל

וכנראה שזכו כוונת רש"י ז"ל צדק ע"כ
רע"צ שפירש הא דאר"ח השוחט
את הטריפה ומלא צב צ"ע חי טעון שחיטה
ופירש"י ז"ל צד"ה טעון שחיטה דשחיטה
אמו טריפה אינו נותר דא"כ הו"ל כאחד
מאצרי טכ"ל רש"י ז"ל ור"ל שאם תכשירכו
ע"י שחיטה אמו ע"כ אתה חושבו כחלק
מאמו וא"כ הוא ג"כ צאיסור טרפה כשאר
אצרי אמו וכן פ"י רש"י ז"ל לעיל בעמוד א'
צד"ה אוסר דשחיטה הטרפה לא מישתרי
כולד לפי שהרי הוא כאחד מאצרי וכ"כ
הרמב"ם ז"ל צפ"ה ממאכ"א הנו"ד דכלא

והנה מה שאמרנו דאי נתיר הולד מכח
שחיטה אמו ע"כ לריכין לדונו כאמו
היינו שיש צו איסור טריפות לאמו, אין
לסתור זה מהא דמצואר צדק ג"ח אליבא
דר"י דקיי"ל כותפי שסצירא לי דולד טריפה
מותרת, דהתם מיירי בשלל נשחט אמו
ואינו נידון לענון טריפות כיך אמו כיון
דאית לי חיותא צפ"ע, אבל ככא כשצאו
להתירו מכח שחיטה אמו ע"כ כיך אמו
השבת לי וממילא איכא צ"י טריפות לאמו

הספר צדק ע"כ א' וצ"י] לבאר הא דכולד
אינו נותר בשחיטה אמו הטרפה אפי"פ שהוא
[כולד] אינו צאיסור טריפה זכו משום
דצטריפה הוי גרעון צטיקר שחיטה שלגבי
כיתר אכילתה הוי כאילו לא נשחט
שהשחיטה אינה מוליאתו מידי איסור נצילה
[אלא שעל נצילה זו הוזהר בלאו דטרפה]
וממילא גם כשגיל אינו נותר כיון דאין כאן
שחיטה כשרה. והביא רא"י לזה מדברי

(3) ובשם הגר"ח ז"ל כתב צספר חידושי
הגר"ח ז"ל [בתשובותיו שצסוף]

10. תוספות מסכת חולין דף עה עמוד ב

בן פקועה הבא על בהמה מעלייתא הולד אין לו תקנה - מה שפירש בקונטרס דהרי הוא כמי שאין לו אלא סימן אחד מצד אמו ובהמה בחד סימן לא מתכשרה וגם פירש דהאי בתרא לא מצטרף לקמא שאין לך שהייה גדולה יותר מזו וגם פירש דלרב משרשיא לית ליה הא דאמרינן לעיל ד' סימנים אכשר ביה רחמנא והכל מגומגם דאפילו היתה הבהמה ניתרת בסימן אחד אין להכשיר דחשיב כל סימן וסימן כחציו שחוט ואין רוב סימן שיהא ראוי לשחיטה ואפילו לא היתה השהייה פוסלת בשחיטה אין שייך להתיר כיון דחצי הגוף של וולד הבא מכח אמו לא נשחט כלל ואפילו מ"ד לעיל ד' סימנים אכשר ביה רחמנא מודה הכא דהתם שחיטת טרפה לא הויה שחיטה אבל כאן הוי כאילו נשחט חציו ומודה נמי לסוגיא דריש פרקין (לעיל דף ט.) גבי מהו לחוש לזרעו של עובר דמשמע דעובר היוצא אין לו תקנה בשחיטה דהתם הסימנים כשחוטין ושוב אינן בני שחיטה להתיר כלום ולפירוש הקונטרס כולה ההיא סוגיא דלא כוותיה וזה דוחק.

11. דף על הדף חולין דף עה עמוד ב

בגמ': אמר רב משרשיא לדברי האומר חוששין לזרע האב בן פקועה הבא על בהמה מעלייתא הולד אין לו תקנה.

ופירש רש"י, שהרי הוא כמי שאין לו אלא סימן א' מצד אמו, שהסימן השני שחוט ועומד הוא, ובהמה בחד סימן לא מיתכשרא, ולית ליה לרב משרשיא הא דאמרן ד' סימנים אכשר ביה רחמנא. אולם התוס' (ד"ה בן) חולקים דאף למ"ד ד' סימנים אכשר ביה רחמנא מודה הכא, דהתם שחיטת טריפה לא הויה שחיטה, אבל כאן הוי כאילו נשחט חציו.

וכתב הגר"ח ז"ל סולוביציק זצ"ל בספר שיעורי הרב (סי' כ"ח): **ובביאור הדבר נראה לומר שנחלקו רש"י ותוס' אם מועלת שחיטה בסימנים שכבר נשחטו עפ"י דין, דלדעת רש"י הכל מודים שמועלת שחיטה בסימנים השחוטים עפ"י דין.** ומה שנחלקו ר' אמי ורבא אי אמרינן ד' סימנים אכשר ביה רחמנא בבן פקועה שנמצאת בבהמה טריפה היינו אם בן פקועה מופקע משחיטה או דאינו צריך שחיטה, דר' אמי סובר שהוא מופקע משחיטה. וממילא כל שלא נותר בשחיטה אמו שוב אין לו היתר, ורבא סובר ד' סימנים אכשר ביה רחמנא. פירוש הדבר, שאין בן פקועה מופקע משחיטה. אלא שניתר הוא בשחיטת אמו ואינו צריך שחיטה מצד עצמו. אבל כל שלא נותר בשחיטת אמו מאיזה טעם שיהיה. עדיין יכול להיות נותר בשחיטת עצמו.

ומה"ט גופא מסתבר, דולד מבן פקועה הבא על בהמה מעלייתא יש לו תקנה ע"י שחיטת עצמו, דאף אם כבר נשחט סימן א' שלו עפ"י דין, מ"מ הרי הוא נותר בשחיטת עצמו. ומש"ה הוצרך רש"י לפרש דרב משרשיא לית ליה הך סברא דד' סימנין אכשר ביה רחמנא. אלא ס"ל דבן פקועה מופקע משחיטה. ומה"ט אם בא בן פקועה על בהמה מעלייתא אין לולד תקנה משום דלא חשיב כאילו סימן א' שלו שחוט. אלא כאילו אין לו סימן א'.

אבל התוס' סוברים שהכל מודים דאין שחיטה מועלת בסימנים השחוטים עפ"י דין. וע"י שחיטת טריפה חשיב כאילו נשחטו הסימנים עפ"י דין לענין טומאה ולא לענין אכילה. ובזה נחלקו ר' אמי ורבא אם בכה"ג חשיב כאילו נשחטו הסימנים ושוב מופקעים הם מהיתר שחיטה או לא. אך זה ברור, שא"א לשחוט סימן שכבר נשחט עפ"י דין. ומה"ט בן פקועה הבא על בהמה מעלייתא הולד אין לו תקנה אף למ"ד ד' סימנין אכשר ביה רחמנא עכ"ל ודפח"ה.

12. ספר שערים מצויינים בהלכה

זוכרין את כל דבריו. כתב בהגהות אשיר"י לעיל (סי' ה) דרבי שמריה קבל מרבו אליעזר בן רבינו משולם, שרב שרירא גאון אבי רב האי גאון היה לו בני פקועים ולא שחט אחד מהם אלא המית שניהם בקופיץ בין קרניהם והאכילום בחופה, ואין משם ראיה להתיר בלא שחיטה, דשאני התם דחופה הואי ותמיהי אינשי, כההיא דאביי דאמר הכל מודים בקלוט בן פקועה שהוא מותר בלא שחיטה, דמתוך שתמהין על קליטתו קול יוצא עליו שהוא בן פקועה ולא אתי לאיחלופי. ובדרכי משה (סי' יג סק"ד) כתב שרב האי גאון עשה זה.

כל מילתא דתמיהא מידכר דכירי לה אינשי. פרש"י קול יוצא עליו מאז קלוט זה בן פקועה הוא, ומתוך שתמהין על קליטתו

וע"י בחידושי חתם סופר מס' שבת (קמ:): שפירש ע"ד הלצה בענין המנהג לחדש חידושים יותר מדאי, וכל אחד בונה כמה לעצמו זה בכה וזה בכה, אפשר לחפש זכות שגזרו כן גאוני קדמונינו ז"ל שראו שכחה בעו"ה, ואי אפשר לאוקמי גירסא, אכן ע"י החידושים בכל דף ועמוד על ידי זה זוכר הכל, ומילתא דתמיהא מידכר דכירא, והנסיין מעיד לנו על זה. ויודע אני בעצמי, וא"כ אף אם החידוש אינו נכון כל כך מ"מ מועיל לשכחה וכו'.

13. ספר שחיטת חולין

שם: רבי שמעון שזורי אומר אפילו בן חמש שנים כו' היינו ת"ק, אמר רב כהנא הפריס ע"ג קרקע איכא בינייהו. משמע דבלא הפריס ע"ג קרקע מותר בכל גווני, ועיין בשו"ת הרדב"ז [ח"א סי' ק"צ] שכתב לחדש דאם מת לאחר שיצא לאויר העולם אע"ג דלא הפריס ע"ג קרקע אסור באכילה, ואע"ג דחשבינן ליה כשחוט מ"מ מתחלף בבהמה שמתה בעלמא, ודוקא כשהוא חי ומכין אותו

על ראשו או קודעו לא אתי לאחלופי בבהמה דעלמא (בלא הפריס ע"ג קרקע) עכ"ל (הו"ד בפת"ש סי' י"ג סק"ב).

14. תוספות מסכת חולין דף עה עמוד ב

דנפל דובא עליה כו' זיל שחטיה - אע"ג דסבר כרבנן לא אסר משום דרוסת הזאב דדוקא בשחטיה גזרו דמיפרסמא אבל טרפות דידיה לא מיפרסמא כל כך ובקונטרס פירש נמי ולא היה עוד יכול לחיות ואפילו הכי שרי וכן נראה דלא על חנם השמיענו דנפל דובא עליה.

15. רא"ש על חולין פרק רביעי - סימן ו

אמר אביי הכל מודים בקלוט בן פקוע דמותר. מ"ט כל מעשה דתמיה מידכר דכירי אינשי. איכא דאמרי הכל מודים בקלוט בן קלוטה בן פקוע שמותר. מ"ט כל תרי תמיהי מדכר דכירי אינשי. ונראה דמילתא דרבנן היא והלכה אף כלישנא קמא. אדא בר חבו הוה ליה בר פקוע דנפל עליה דובא. אתא לקמיה דרב אשי א"ל זיל שחטיה. ואע"ג דסבר כרבנן לא אסר ליה משום דרוסת הזאב. דדוקא בשחטיה גזור דילמא אתי לאיחלופי בשאר בהמות כשרואין שאוכל אותו בלא שחטיה. אבל טריפות דידיה לא מפורסם כולי האי. ויש שדוחין ואומרים דלא מיטרפא בדריסת הזאב בגסה. ולא נהירא דלא על חנם נקט ונפל דובא עליה אלא להשמיענו דאין לחוש לטריפות. וכן משמע מתוך פירושו רש"י שפירש הזאב טרפה ולא היתה יכולה עוד לחיות. ומיהו נראה אם לא שחטה כראוי כגון ששהה או דרס או החליד או הגרים או שחט בסכין פגומה כאילו לא שחט דמי כיון דהצריכהו שחטיה מעלייתא בעינן ולא דמי לשאר טריפות:

16. ספר שחיטת חולין

אי פסולי שחיטה נוהגין בב"פ שהפריס ע"ג קרקע

כתב הרשב"א [בחידושיו] ולענין הלכות שחיטה ג"כ נראה דאינו שייך דאפילו החליד או דרס מותר כענין שאמרו לענין טריפה כך אמרו לענין דרס והחליד שאין הרואה יודע שדרס או שהחליד והבא לימלך מלמדיו אותו, וצ"ע. ובתוה"ב [בית ב' שער ה' הוסיף דה"ה בשחט בסכין פגומה דכשר.

אמנם שיטת הרא"ש והר"ן (בשם אחרים כתבו) דבעינן שחיטה כדין, וכ"כ הרא"ה בבדה"ב [שם] וע"ע בט"ז סי' י"ג סק"ד שכתב דבדיעבד כשר אף בלא שחיטה כלל (ואמנם מדברי הראשונים מבואר להדיא שלכ"ד).

17. ספר שחיטת חולין

אי מברכים על שחיטתה: עיין בשו"ת הרשב"א [ח"א סי' תקכ"ה] שנשאל אי מברכים על דבר שתקנו חכמים משום מראית

העין כגון עיסת ארנונא, או ב"פ שהפריס ע"ג קרקע, והשיב הרשב"א בזה"ל: כל שהצריכו חכמים להפריש או לשחוט מאיזה טעם שאמרו מצו' של דבריהם היא, ועל מצו' של דבריהם מברכין, עכ"ל.
אמנם בשו"ת בשמים ראש [סי' רפ"ג] כתב דאין מברכין על שחיטת ב"פ [הו"ד ברעק"א יור"ד סי' י"ג].

18. הערות הגרי"ש אלישיב מסכת חולין דף עה עמוד ב

הפריס ע"ג קרקע איכא בינייהו. דלרבנן טעון שחיטה מדרבנן. והנה לענין ברכה על שחיטה זו שהיא משום גזירה, כ' בתשו' הרשב"א (סי' תקכה) דצריך לברך, ואילו לענין נר חנוכה במי שיש לו ב' פתחים שצריך להדליק בשניהם מפני החשד, כתב הר"ן דאינו מברך. ויש באחרונים שכתבו דהר"ן פליג בזה על הרשב"א, ולשיטתו אף כאן א"צ לברך.

אולם בתבואות שור (סי' יג סק"ט) כתב דהכא לכו"ע צריך לברך, [1] דיש לחלק בין מקום שחז"ל קבעו דבריהם במשנה או כברייתא, דבזה כל דמיתני במתני' ובריייתא הוא תקנת ב"ד הגדול שבא"י שגזרתם היתה קיימת על כל ישראל וחשיב מצוה דרבנן, משא"כ גבי חנוכה דהך חומרא דחשד אינו לא ממתני' ולא מבריייתא, ורק מימרא דרב הונא בגמ', ובזה אפשר דא"צ לברך. [2] עוד כתב שם דבדיני שחיטה שעיקרה מדאורייתא הו"ל הגזירה כגוף המצוה ושייך בה ברכה, משא"כ בנר חנוכה דהכל מדרבנן, אין חייב לברך ע"ן.

[3] עוד נראה לחלק דהנה דעת הש"ך היא דכיון שתקנו לשחוט בן פקועה, אם לא שחטו ומת אסור באכילה, ופליג בזה על דעת הט"ז דאסר ונמצא לפ"ד הש"ך דהכא השחיטה פועלת חלות התר בבהמה, ולכך שייך לברך ע"ז, מאש"כ בנר חנוכה שאין ההדלקה פועלת איזה דין, אלא רק תקינו לכתחילה שידליק, ולכך לא שייך בזה ברכה.

עוד יש לומר שיתכן שבהדלקה שמפני החשד א"צ לשים שמן כשיעור הדלקת נר חנוכה, דכיון דכבתה אין זקוק לה, א"כ ליכא חשד אף אם לא ידלק הנר כשיעור, וכיון דאינו מחוייב להדליק את הנר כהלכות נ"ח ודאי לא שייך ע"ז ברכה. אך דין זה צ"ע דלא מצינו כן בפוסקים.

[4] והנה ברש"י כתב דהטעם שתקנו לשחוט בן פקועה הוא כדי שלא ליתיה לאכול בהמה אחרת בלא שחיטה, אך בראשונים יש שכתבו שהוא משום חשד. והקושיא מנר חנוכה הוא רק לפי הנך ראשונים, אך לשיטת רש"י ודאי יש לחלק דהכא הוי מצוה גמורה מדרבנן, כדי שלא יבוא לאיחלופי, משא"כ בנר חנוכה דכל ההדלקה היא מפני החשד. וע"ע בהג"א כאן במעשה שהביא מרב שרירא גאון].

1. דף על הדף חולין דף עה עמוד א

בגמ': ב"ש אומרים משיצודו וב"ה אומרים משימותו וכו'.

כתב הגרש"י ז"ל בספרו לאור ההלכה (ע' קע"ה): אני רוצה להוכיח, שהקו של "בכח" ו"בפועל" חודר וחורז בתוך הרבה הלכות פרטיות, שנחלקו בהן ב"ש וב"ה. ב"ש מביטים על הדבר כפי מה שהוא עדיין בכח, וב"ה משקיפים עליו מבחינת יציאתו לפועל, אם יש בקו זה גם כדי לבאר כאמור למעלה, את יסוד רובי החומרות והקולות של ב"ש וב"ה בגזירות חכמים, הרי יהיה בזה מטביעת קלסתר פניהן של שיטות ב"ש וב"ה בכלל, אבל אם גם לא נקבל קו זה, כחותם תכנית כללי של שני ה"בתים" הגדולים, הרי על כל פנים שרטוט אחד, ושרטוט יסודי, מתוך אותם שרטוטים המסמנים את ציור פני שיטה ידועה, ודאי שיש כאן.

והביא שם כמה מחלוקות בין ב"ש וב"ה, וביניהם את המשנה הנ"ל דדגים מאימתי מקבלים טומאה (וראה להלן לדברי כ"ק האדמו"ר מלובאוויטש זצ"ל הענין באריכות).

כ"ק אדמו"ר מלובאוויטש זצ"ל אמר בהדרן לשיטה סדרי משנה (שנדפס בקובץ מבית חיינו, קובץ ג' ע' ז' והלאה) לקשר באופן זה את סיומ המשניות לתחילתם, דהנה בסיומ המשניות איתא ב' דינים:

(א) "דגים מאימתי מקבלין טומאה, ב"ש אומרים משיצודו, וב"ה אומרים משימות. כלומר: "כל זמן שהן חיינין אין מקבלין טומאה, אמנם כשניצודים ופורשים מהמים, מקום חיותם - חשיב מיתה בכח, אלא שאין זה עדיין מיתה בפועל". ונמצא שב"ש ש"ס"ל "משיצודו" אזלי בתר בכח ("חשובים כמתים"), וב"ה ש"ס"ל "משימותו" אזלי בתר בפועל, מיתה בפועל.

(ב) "חלות דבש מאימתי מטמאות משום משקה, ב"ש אומרים משיהרהר (משיחרחר), ב"ה אומרים משירסק". כלומר: כשהרהר מחשבה בלבו לרדות הדבש (ועאכו"כ כמחרחר, שמביא עשן להבריה הדבורים) - חשיב משקה "בכח", אלא שחסרה עדין הרד' בפועל (ריסוקן). ונמצא שב"ש ש"ס"ל "משיהרהר" (או משיחרחר) אזלי בתר בכח, וב"ה ש"ס"ל "משירסק" אזלי בתר בפועל.

ויש לקשר זה עם פלוגתתם בהתחלת הש"ס ("נעוץ תחלתן בסופן וסופן בתחלתן"): "מאימתי קורין את שמע בערבית כו' עד סוף האשמורה הראשונה, דברי ר"א (מתלמידי ב"ש) וחכמים אומרים עד חצות. רבן גמליאל (מתלמידי ב"ה) אומר עד שיעלה עמוד השחר [חכמים "כרבן גמליאל סבירא להו, והא דקא אמרי עד חצות, כדי להרחיק את האדם מן העברה"].

ומפרש רש"י שפלוגתתם בהפירוש ד"בשכבך": ר"א סובר שהפירוש ד"בשכבך" הוא "כל זמן שבני אדם עסוקין לילך ולשכוב", וחכמים ור"ג סוברים שהפירוש ד"בשכבך" הוא "כל זמן שבני אדם שוכבים".

ובטעם פלוגתתם - יש לומר: בזמן שאדם עוסק לילך ולשכוב - ישנו בכח כל זמן השכיבה שיהי' אח"כ בפועל. ולכן, ר"א שהי' מתלמידי ב"ש, שאזלי בתר בכח, סובר ש"בשכבך" הוא הזמן שעוסקין לילך ולשכוב, וחכמים ור"ג, מתלמידי ב"ה, שאזלי בתר בפועל, מפרשים ש"בשכבך" הוא הזמן ששוכבים בפועל" עכ"ל ק.